

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Полторак А. С., д-р екон. наук, доцент

e-mail: poltorak@mnaeu.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Виокремлено тенденції глобальної продовольчої безпеки в умовах макроекономічної нестабільності, серед яких: посилення наявної нерівності та погіршення стану продовольчої безпеки тих груп населення, які й раніше потерпали від нестачі їжі, нові виклики до світового сільського господарства через прогнозоване зростання чисельності населення, кліматичні зміни, зміна стилів харчування, розвиток нових технологій виробництва, зберігання та транспортування харчових продуктів, зменшення біорізноманіття.

Ключові слова: продовольча безпека, макроекономічна нестабільність, харчування, продовольчі ціни, цілі сталого розвитку.

Зараз на досягнення цілей сталого розвитку 2.1, що полягає у забезпеченні всіх, особливо незаможних та вразливих груп населення, включаючи немовлят, цілорічним доступом до безпечної, поживної та достатньої їжі, та 2.2 – ліквідувати всі форми недоїдання, залишилось менш ніж сім років, але світ в умовах макроекономічної нестабільності тільки віддаляється від досягнення цих цілей. За даними Продовольчої та сільськогосподарської організації Об'єднаних націй (далі – FAO), у 3,1 млрд людей у світі відсутній доступ до здорового раціону [1].

Нерівномірні темпи економічного відновлення після пандемії COVID-19 спричиняють посилення наявної нерівності та погіршення стану продовольчої безпеки тих груп населення, які й раніше потерпали від нестачі їжі. Війна в Україні також спричиняє порушення ланцюгів постачань, підвищення світових цін на енергоносії, добрива та зерно, інфляцію продовольчих цін [2,3]. Комплексний негативний вплив воєнних конфліктів, економічних потрясінь та екстремальних кліматичних умов погіршує фінансовий стан багатьох країн, знижує кількісні та якісні характеристики харчових продуктів, до яких мають доступ їх громадяни.

У 2021 р. в умовах відсутності (помірної чи гострої) продовольчої безпеки знаходилось близько 2,3 млрд осіб, тобто майже 30% населення планети, що на 350 млн осіб більше, ніж у 2019 році. За прогнозами FAO у 2030 році від недоїдання потерпатимуть близько 670 млн осіб, або 8% населення планети. Зазначимо, що порівняно з рівнем 2015 р. цей показник не змінився [1].

За 2022 р. найвищі темпи зростання помірної чи гострої відсутності продовольчої безпеки зафіксовано в країнах Африки, де масштаби цієї проблеми й раніше були більшими, ніж в інших регіонах. У Латинській Америці та Карибському басейні рівень продовольчої безпеки також погіршується. Основні

показники у сфері досягнення цілей сталого розвитку 2.1 та 2.2 представлені в таблиці.

Таблиця. Динаміка основних показників щодо досягнення цілей сталого розвитку 2.1 та 2.2

Регіони / субрегіони / країни	Кількість недоїдаючих, млн осіб		Кількість людей, які живуть в умовах гострої відсутності продовольчої безпеки, млн осіб		Кількість людей, які живуть в умовах помірної або гострої відсутності продовольчої безпеки, млн осіб		Число дітей у віці до 5 років з виснаженням, млн осіб
	2004-2006 рр.	2019-2021 рр.	2014-2016 рр.	2019-2021 рр.	2014-2016 рр.	2019-2021 рр.	
Весь світ	798,9	702,7	569,3	830,2	1609,1	2187,4	45,4
Найменш розвинені країни	207,3	242,6	183,7	241,7	467,7	593,8	10,9
Країни з низьким рівнем доходу	138,5	197,0	129,0	175,3	318,5	409,4	7,2
Країни з рівнем доходу нижче середнього	489,1	424,0	339,9	508,7	857,8	1242,6	33,0
Країни з низьким рівнем доходу та дефіцитом продовольства	475,9	497,8	399,2	567,9	871,6	1214,2	11,3
Африка	193,2	256,1	208,9	295,5	550,0	743,5	12,1
Азія	542,6	387,5	295,3	439,2	781,9	1109,5	31,9
Латинська Америка та Карибський басейн	51,6	50,7	49,2	80,4	172,4	243,8	0,7
Північна Америка та Європа	в.д.	в.д.	14,8	13,6	100,3	85,1	в.д.
Україна	в.д.	1,2	0,9	1,4	8,9	9,9	в.д.

Джерело: узагальнено автором за даними [1].

Дані, представлені в таблиці, дозволяють зробити висновок про незадовільні темпи змін основних показників щодо досягнення цілей сталого розвитку 2.1 та 2.2. Наприкінці 2021 року кількість людей, які відчувають нестачу їжі, в усьому світі становить понад 700 млн осіб. Кількість людей, які живуть в умовах помірної або гострої відсутності продовольчої безпеки, збільшилось з 1609,1 млн осіб у 2014-2016 рр. до 2187,4 млн осіб у 2019-2021 рр. Понад 45 млн дітей у віці до 5 років є виснаженими [1].

Існують також і інші тенденції глобальної продовольчої безпеки в умовах макроекономічної нестабільності, серед яких: нові виклики до світового сільського господарства через прогнозоване зростання чисельності населення; кліматичні зміни; зміна стилів харчування; розвиток нових технологій виробництва, зберігання та транспортування харчових продуктів; зменшення біорізноманіття тощо.

Загалом, глобальна продовольча безпека є складною проблемою, забезпечення якої пов'язано з багатьма викликами та перешкодами. Для зміцнення продовольчої безпеки необхідні комплексні підходи, які враховують економічні, соціальні та екологічні аспекти.

Список використаних джерел:

1. FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. The State of Food Security and Nutrition in the World 2022. Repurposing food and agricultural policies to make healthy diets more affordable. 2022. Rome, FAO. <https://doi.org/10.4060/cc0639en>.
2. Arndt, C., Diao, X., Dorosh, P., Pauw, K., Thurlow, J. The Ukraine war and rising commodity prices: Implications for developing countries. *Global Food Security*. 2023. DOI: 10.1016/j.gfs.2023.100680.
3. Abay, K.A., Breisinger, C., Glauber, J., Laborde, D., Siddig, K. The Russia-Ukraine war: Implications for global and regional food security and potential policy responses. *Global Food Security*. 2023. DOI: 10.1016/j.gfs.2023.100675.

Abstract. The trends of global food security in conditions of macroeconomic instability are singled out, including: the strengthening of existing inequality and the deterioration of the state of food security of those population groups that have previously suffered from a lack of food, new challenges to world agriculture due to the projected growth of the population, climate changes, changing styles nutrition, development of new technologies for production, storage and transportation of food products, reduction of biodiversity.

Keywords: food security, macroeconomic instability, nutrition, food prices, sustainable development goals.

УДК 332.72

ДОСТУП ДО ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Попов А. С., д-р екон. наук, професор
e-mail: popov@mnau.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Наведено дані, які допоможуть усунути прогалини ринку землі сільськогосподарського призначення. Проведено оцінку законодавчої бази ринку землі в Україні щодо доступу дрібних власників до земельних ділянок сільськогосподарського призначення.

Ключові слова: земельна ділянка, землі сільськогосподарського призначення, ринок земель, доступ до землі.

Відкриття ринку землі є логічним і найголовнішим етапом завершення земельної реформи в Україні. Відкриття ринку земель сільськогосподарського призначення до 2024 року має досить консервативний і обмежений характер. При цьому положення про ринок землі сільськогосподарського призначення прийняті без розуміння майбутнього розвитку сільського господарства і стратегії